Podano na Sessyą Kapituły dnia 21. Kwietnia 1820. roku —

Komitetu do interessów Hoduciskich naznaczonego

Opinia.

Z Sessyi Kapitulnéy dnia 17. Kwietnia mianéy, Komitet na dniu 18^m zakommunikował JW. Jenerałowi Wyszkowskiemu: że po zerwaniu przezeń Kontraktu przeszłorocznego na 12. lat zawartego, niemoże inaczéy Kapituła postąpić nadal dzierżawy maiątku Hoduciszek, iak tylko za Kontraktem nowym na rok, albo na lat pięć z Ewikcyą na maiątku ziemskim czyli na duszach opartą, i bez żadnéy na poźnieysze lata assekuracyi; czyli że Kapituła niechce siebie wiązać żadnemi assekuracyynemi opisami co do przyszłości nieprzewidzianéy i tak znacznie ~~[illegible]~~ dalekiéy. Na te propozycye JW. Jenerał odpowiedział Prośbą dnia poza=wczorayszego do Kapituły podaną i od Jey Prezydenta JW. Prałata i Kawalera Dłuskiego do Komitetu przysłaną. W téy JW. Jenerał ~~[illegible]~~ wyraźnie kończy na tém: że Dzierżawę Hoduciszek chce mieć ieszcze na lat 11. z korzyściami dwóch rat w opłacie, i odstąpienia 10,000. rubli ~~[illegible]~~ przez lat pięć od zapewnionéy intraty pierwszym Kontraktem, którego naruszenia przez Siebie nie uznaie; a korzyści dla Kapituły obiecuią się w budowlach nowych stanąć maiących po folwarkach; daléy, że rok pierwszy zacznie się bez żadnéy Kaucyi, a na dalsze lata JW. Jenerał dostarczy półrocznéy albo i rocznéy intracie ~~[illegible]~~ odpowiadaiącą Ewikcyą: ieśli z Petersburga tak koniecznie będzie zalecono. — Komitet uważaiąc dokąd te propozycye zmierzaią, i razem ważność rzeczy, o którą idzie, tudzież krótkość czasu, do umowy i do obmyślenia potrzebnych środków, (: mianowicie ieśliby ~~się~~ umowa ~~[illegible]~~ niedoszła :) ku zabespieczeniu swoiéy i funduszowéy własności pozostaiącego; sądzi że interess ten o dzierżawę krótko i rychło kończyć należy; zwłaszcza gdy Prośby JW. Jenerała w téy rzeczy dostatecznie ostrzegaią Kapitułę: że Jéy ze wszelką ostrożnością i ~~[illegible]~~ oglądaniem się na przyszłość działać ~~należy~~ potrzeba. Przymuszony tu iest Komitet

Lietuvos TSR CENTR. BIBLIOTEKA Mokslų Akademija

spomnieć wszystkie tory Prozby i stawić ie razem pod oko; bo wt
tory są w związku z sobą a treść ich ta iedna: mieć od Kapitu
rząd i konsens zapewnione, bez dostatecznego ze strony Dzierżawcy za
pewnienia dla Kapituły. Według pierwszey Prozby dnia 16. Grudnia roku pr
rzeszłego podanay, wdzięczni pierw nierząd w administracyach Kapitulnych przy-
wiedzeni są do uboztwa; w ilości morgów zasiewnego gruntu: i w samych zasie
wach iest oznakowanie dla Rossypnia na 62½. Potrzeb oziminy według notacyi
byłego Kommissarza Koralewicza, a na tymże razy tyle, według innej zresztą notacyi
Je i tym podobne w Prozbie umieszczone zarzuty Jw. Jenerał biorąc zapo=
wiedział, podał dwa projekta: Pierwszy, wyciągnąć nanowo intratę i według tey
[za zasadę]
płacić Kapitule, z potrąceniem za niedobory [illegible] i zapewnienia; Drugi pro=
iekt, zostawić umówioną [illegible] summę dorocznej arendy z podwyższeniem iey na
dwie raty; [illegible] [z warunkami] nie zmieszczania pewnych wsi włościan, bez uszczer
z przydaniem drog Rządowych na pożytek Dzierżawcy, wywarki zapewnieniami dro
i innych kosztów starozwstwa; oraz z zapewnieniem zwrotu nakładów
nabudowle już poczynione, których podał rejestr [illegible] blisko do dwóch
tysięcy rubli, [illegible]: i na inne iszcze potrzeby [illegible] czynić się maiące
Kapituła chociaż [nieco]; [illegible] [pewna] w siebie, że między do ucie[illegible]mienia swych
włościan nie przystąpi [i nigdy z niemi nie czyniła podobnych prac];
chcąc iednak zapewnić się przez szacunek, odczy=
tywała i robienda Inwentarz: i gruntu do niego, a nieprzestaiąc na tém, wypra
cowała Komitet, przedtem [illegible] ostateczne sprostowanie mapisów: po=
winności Inwentarza nowego, z ulgą [illegible] [bądź] iakąkolwiek dla włościan, i według Inwen=
tarza tym sposobem ułożonego, [illegible] [obyczaiowe] układu z Jw. Jenerałem,
o dalszą dzierżawę, [po wstrzymaniu] [illegible] podanych przez niego punktów. Przysto=
czył się Komitet do tey roboty, Inwentarz nowy [illegible] [z dawnym] porównywał
z dawnem, [sprostował] [illegible] i opisał artykułami sposób [używania] ustaw
nowych powinności; zrobił wiadomość z mapp nierównych i zdawnieyszych
spisał Inwentarzów, przekonał się sam i zaświadczył przekonaniem Jw. Jenerała,
że ani co do ilości gruntu, ani co do uprzeiów bynajmniey nie ciężki tak, iak
Jw. Jenerał w zarzutach przedsadził; bowiem Komitet utrzymywał iednostaynie,
że szarwarki Inwentarzowe za [illegible] skarżone do [zaprowadzania dzierżawy]
[illegible], a intrata przedtey rokiem umówiona na ogół, pod szarwarkowe kwestye
podciągana bydź niepowinna. Komitet także przekonał [Jw.] Jw. Jenerała z Inwen=
tarzów: że stan włościański polepszył się nie zubożał w ciągu administracyi przez
kilka lat ostatnich; że Kapituła nie szarwarkowała, osobliwie w ogromnej ilości zbo=
[swego rządzonego] na zapewnienie włościan, i nadto zostawionego w ręku Jw. Jenerała na
zakład [włościańskiego nagłego] potrzeby, a wszystkiemu potrzeby włościan; przeko=
[nał]; otóż Komitet że włościanie na włościan [illegible] drogi rządowe,
przyniosłoby ich do [illegible] upadku, a zostawienie zapisu dzieł ostatnich
iak było zaraz do uprowadzenia, oprócz nadzwyczajnych włościan, wyniosłoby lat;

niemniey

Comissey przedw~~wyższ~~ Komitet ~~Kom~~ i o tém: że Jw. Sołtesper, bez zezwolenia
Kapituły, na iey koszt erygował budowle, gustował swemu dogadzaiąc
~~niepotrzebie~~; gdy budowle gospodarskie, które były, wystar=
czały potrzebie Kapituły; w ciągu takowego traktowania zgadzaią się Jw.
Jenerał na sporządzony nowy Inwentarz, podał dnia 12. Kwietnia Stolbę drugą
rządzące Kontraktu na lat 12. za ~~które~~ opłatę rocznie rubli 16,000. z rozto=
rzeniem iey na dwie raty, i z offiarowaniem kwoty dla Kapituły w budowlach
dalszy erygować się maiących. Komitet ~~Jw~~ skomunikowawszy się z Kapitułą
odpowiedział Jw. Jenerałowi: że mógłby otrzymać kontrakt nowy na lat tyleż
pięć pod warunkiem ~~kwoty~~ formalnéy Licitacyi. Zdawał się zbliżać Jw.
Jenerał do układu z Komitetem, i traktował się już o punkta do kontraktu;
ale gdy Licitacya ~~nie~~ na prawie zastawczém oparta, przedstawiana Kapitule, przy-
iętą była, a zgoda od Kapituły asekuracya na długoletnie dzierżawy,
po odroczeniu nowy rozważaniu, dana była nieuwłasa dla Jw. Sołtesera;
ten już w Zimie swéy Drożbie, zamiast zbliżenia się do propozycyi Kapitu=
ły, wcale się od tych oddala, gdy żądaiąc na lat 12. dzierżawy,
o Licitacyi nie mówi, tylko pod kondycyą, iżeli ta z Petersburga będzie
zatwierdzona. W takiem zaś stanie rzeczy, gdy Licitacya ciąż zasadą do trak=
towania, a Licitacya na rachunku ~~[illegible]~~ chociby nayzyskowniéy prze=
za nayszym nieuprzedzonym przypadkom i zbiorom tylko za przydatkiem do Licitacyi
formalney, a formalna i gruntowna iest ta, która się opiera na nieruchom=
ściach czyli na dworach swobodnych, i taka a nie inna dla dóbr ~~Korzen=~~
sieńskich i Kościelnych przepisana Ukazami; takie zdaie Jw. Jenerał i w tey trze=
ciey próbie pierwszą, i drugą wzgardzaiąc, tym samem utrzymać chce
dzierżawę bez zasady i z krzywdą Kapituły; nie mogąc gdy tenże Jw. Jenerał
domagać się nieprzestaie asekuracyi od Kapituły na długie dzierżawy, która
/: ale na prawdzie Schedy nie ma:/ mogłaby uwolnić Kapitułę ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~; gdy ~~[illegible]~~ tori Jw. Jenerał nabudo=
wawszy gmachów, ieszcze i daley chce budować, i więcey dziesięcia kos~~[illegible]~~
drzewa ~~[illegible]~~ co więcéy nieprędko zebrać
a tak ~~[illegible]~~ z lasu Hodzieiskiego
do maiątku Jasieva brać dozwolił, a te wszystko: ~~[illegible]~~ innych rzeczy prze=
ciw wyraźnym warunkom przedtrzymanego Kontraktu arbitralnie przywiózł,
a między wszystkiemi, umówionéy zgóry ascendy ~~[illegible]~~ nie oddaie,
i że opłacić nie może, wyraźnie ~~[illegible]~~ oświadczył; czego zaś już nader krót=
kiego do nowey umowy roztrząsionego wzięcia na przedtrzymanie Kapitule niedobre;
warunki podaie do przyięcia niepodobne; z tych przyczyn Komitet zdanie
iest, które Jw. Kapituła ~~[illegible]~~ przyięła: iż skoro Jw. Jenerał nieskłada teraz
Kaucyi dostatecznéy, nie można zezwolić na dzierżawę kilkoletnią; lecz tylko na ieden
rok i pod warunkami: iż po kontrakcie przedtrzymanym ialno przez siebie naruszo=
nych wydatków i przerobów samo ustadym, Jw. Jenerał przyymuie nowy
Kontrakt według nowego Inwentarza. na co iżeli przystaie; ~~[illegible]~~ pobory ascendy w dzier=
ż. Jenerał teraz opłacić powinien; ~~[illegible]~~ za więc pozdzierżeniem, Kapituła do przyięcia
w dzierżawę possessyą maiątku i do podania w tey rzeczy Stroby ~~[illegible]~~ iak wyżéy
~~[illegible]~~ do Rady ~~[illegible]~~ przygotowawszy będzie powinna.